
 Prikaz

Richard H. Steinberg

Procjena naslijeđa Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju

Sekretarijat MKSJ, Sarajevo, 2011, 352 str.

Ova knjiga sadrži niz referata koji razmatraju naslijeđe rada Međunarodnog kaznenog suda od suđenja za ratne zločine u Nürnbergu i Tokiju do danas te kako bi se moglo unaprijediti naslijeđe Međunarodnog kaznenog suda za područje bivše Jugoslavije. Referati su izloženi na konferenciji “Procjena naslijeđa MKSJ-a” održanoj u Den Haagu u veljači 2010. godine, na kojoj je sudjelovalo više od 350 sudionika. U knjizi se također obrađuje pristup i korištenje raznih dokumenata, dokaznog materijala te same pravne tekovine i prakse Suda s ciljem povećanja kapaciteta državnih sudova na području bivše Jugoslavije.

Richard H. Steinberg opisuje povijesni kontekst MKSJ-a, definira njegovo naslijeđe i analizira njegovu dimenziju. Patrick L. Robinson, tadašnji predsjednik MKSJ-a, u svom izlaganju napominje kako se Sud više koncentrira na pitanje naslijeđa na području bivše Jugoslavije nego na svoje globalno naslijeđe. Naglašava važnost pristupa dokumentaciji te se osvrće na budućnost i predstavlja svoje viđenje daljnjeg razvoja. Na propuste MKSJ-a osvrnuo se i Geoffrey Robertson. Glavni tužitelj MKSJ-a Serge Brammertz govori o strategiji tužiteljstva – “strategija podizanja optužnica po principu piramide” – te o surad-

nji s tužiteljstvima država na području bivše Jugoslavije. O procesu tranzicije, odnosno o projektu “Podrška procesu tranzicije: Naučene lekcije i najbolja praksa u prijenosu znanja”, govori direktor ODIHR-a Janez Lenarčič. John Hocking govori o važnosti prevođenja dokumenata na lokalne jezike, koji su po njegovu mišljenju temeljni i ključni element naslijeđa Međunarodnog suda. Dio je ostavštine MKSJ-a i arhiv, o kojem govori Navanethem Pillay. On smatra da će dokumentacija u digitalnom formatu iznositi više od jednog zeta bajta (zapisnici s oko 7000 dana suđenja i oko 300 000 dokaza) te iznosi dva suprotna mišljenja o smještaju arhiva. Budući da MKSJ uskoro prestaje s radom (2014.), Konrad G. Bühler govori o uspostavljanju rezidualnog mehanizma te njegovim funkcijama i smještaju.

Budući da je utjecaj javnosti danas sve važniji, Elizabeth Emmerson govori o dokumentaciji Međunarodnog suda, odnosno o tome da ona mora biti dostupna javnosti. Tome će pridonijeti i osnivanje informativnih centara koji će (1) podržati obrazovne programe i proces pomirenja; (2) podržati rad relevantnih aktera civilnog društva; (3) podržati rad nacionalnih tužilaštva i pravosudnih organa te (4) pozitivno utjecati na praćenje rada MKSJ-a u medijima. Nataša Kandić istaknula je da je u interesu svih zemalja i javnosti da se javni sudski spisi upute u regiju te da povjerljive materijale ne treba davati nacionalnom pravosuđu bez stručne i neovisne kontrole. Zanimljivo je da se zalaže za to da se formira jedno višedržavno regionalno tijelo koje bi se zalagalo za mir, pravdu i uzajamno povjerenje.

Kada je riječ o značenju naslijeđa za žrtve i zajednicu u bivšoj Jugoslaviji, auto-

ri govore o problematičnoj reputaciji Međunarodnog suda, lokaciji arhiva te uspostavljanju informativnih centara. Tako Gabrielle Kirk McDonald smatra da se ne može izabrati jedno mjesto za smještaj arhiva, a da se pritom ne povrijede osjećaji drugih u regiji, što u konačnici može imati za posljedicu jačanje neprijateljstva. Direktorica Documente Vesna Teršelič naglašava kako budućnost daljnje izgradnje postjugoslavenskog društva velikim dijelom ovisi o prijenosu podataka i znanja, o oslanjanju na lokalne institucije i organizacije te o širenju mreže novinara koji se zalažu za pravdu. O problematičnoj reputaciji MKSJ-a govori Edin Ramulić, koji navodi zanimljiv podatak: preko 95% osuđenih ratnih zločinaca pušteno je na slobodu. Smail Čekić napominje da postoji opasnost da žrtve i zajednica u BiH općenito stvore negativan odnos prema naslijeđu MKSJ-a, dok Refik Hodžić smatra da bi političare trebalo "onemogućiti" u podrievanju kredibiliteta MKSJ-a, ukazujući na štetnost takvog utjecanja na mišljenje javnosti.

Budući da MKSJ ubrzo prestaje s radom, kazneno gonjenje mnogih zločinaca provodit će se pred nacionalnim sudovima, što iziskuje izgradnju institucionalnih i pravnih kapaciteta u zemljama regije. Vincent Degert kao važnu stavku u izgradnji

kapaciteta ističe Europsku uniju i pregovore o pristupanju, u kojima se znatan dio poglavlja bavi pravosuđem. Barbara M. Carlin govori o pojavi hibridnog *common law* u BiH te o obuci novih kadrova pod pokroviteljstvom Fulbrightovih stipendista. Norman Farrell iz perspektive tužioca govori o izgradnji kapaciteta domaćeg sudstva te o 11 inicijativa samostalnog rada. David Schwendiman govori o Sudu BiH i Tužilaštvu BiH kao institucijama *sui generis* koje su nastale zakonskim aktima te nisu ugrađene u ustavni okvir. Državni tužitelj Republike Hrvatske Mladen Bajčić u svojem je izlaganju naglasio kako je DORH pokrenuo sklapanje sporazuma o izravnoj razmjeni dokaza i međusobnoj podršci tužiteljstava u regiji te iznio mišljenje da bi arhiv trebao ostati pod nadzorom UN-a. Tužitelj za ratne zločine u Republici Srpskoj govorio je o djelovanju njegova tužiteljstva u pogledu ratnih zločina, također zastupajući mišljenje da arhiv treba ostati pod nadzorom UN-a i biti smješten u New Yorku ili Den Haagu.

Izvedeni zaključak cijele zbirke veoma je pozitivan, odnosno kako kaže Patrick L. Robinson: "Ne čitam ove referate ispunjen očajem; čitam ih s nadom. Znam da postoji dobra volja. Znam da ispod svih podjela postoji iskrena namjera da se pronađe rješenje."

Karlo Paljug

Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu